

Vzpomínky na Skoumala

Dvojice V+S se zrodila na písničkách pro děti. Objednal si je od nás básník Pavel Šrut do svých prvních rozhlasových pohádek v roce 1963. Tou dobou však obdržel Petr i moje rané texty nepohádkové. Těmi jej zas zásoboval básník Antonín Brousek z party studentských posluchačů mých prvních, většinou soukromých performací. Za rok už jsme s prvními písničkami vystoupili v kavárně Luxor jako hosté v programu Eduarda Pergnera. V následujícím roce 1965 nás pozval Dr. Ivan Vyskočil na svůj tehdy již kultovní textappeal (on sám to slovo vynalezl) do Reduty. Tou dobou jsme také natočili naše první písničkové programy pro redakci dětí a mládeže československého rozhlasu v režii Karla Weinlicha.

// Petra jako skladatele velice bavilo mystifikačně si pohrávat s různými hudebními formami. Jeho předcházející vzdělání v oboru sbormistrovství na brněnské JAMU, mimořádná hudební paměť a znalost nejrůznějších žánrů přinášely překvapivé plody.

Rozhodující moment v dalším vývoji dvojice Vodňanský + Skoumal nastal až na jaře roku 1969. Byla to právě noc mezi Dubčekem a Husákem – noc ze 16. na 17. dubna 1969. Tehdy pořádala v klubu Savarin na Příkopěch jourfix Mladá fronta. Rozdávali tam nakladatelské ceny za rok minulý a představovali autory, kteří měli teprve vyjít. Mimo jiné připravovali k vydání moji prvotinu S úsměvem idiota. A požádali mě, abychom tam s Petrem něco zazpívali. Tak jsme tam šli s tím, že budeme ve stínu Karla Kryla. Ten tam byl pozván jako hlavní hvězda večera. V té samé edici měla vyjít též jeho prvotina. Vystoupili jsme po dvouleté pauze s těmi pár písněmi, jejichž texty byly v chystané knížce. Navíc jsme uvedli poprvé také aktuální novinky, které vznikly v oné turbulentní až výbušné atmosféře předjaří roku 1969: Jak mi dupou králíci, Maršálové a dumku Už kočovníci táhnou pokojem. Poprvé zazněly právě tam, na jourfixu v Savarinu a nejednou z nás byl objev večera. Mezi pozvanými hosty byl i Jiří Šlitr. Později mi Jiří Suchý vyprávěl, jak mu po několika dnech v šatně Semaforu zpíval píseň Jak mi dupou králíci, kterou si zapamatoval na první poslech.

No a tak se stalo, že v Činoherním klubu dozávala realizace našeho prvního celovečerního programu... Navrhl jsem název S úsměvem idiota podle verše z naší swingové písně, ten samý název, který jsem zvolil i pro knížku. Petrovi se líbil. Předváděčka pro vedení divadla se odehrála dvanáctého května a za týden devatenáctého premiéra. Bylo to vždycky v pondělí. To byl totiž volný den divadla. Hráli jsme jako externisté, ve vlastní režii a v kulisách, které tam zbyly z nedělního představení. Abychom se neproducurovali po celý večer jen my dva autoři, zapojil režisér Skoumal třetího muže – Miloslava

Štibicha. On byl herec, který však do té doby dělal v Činoherním klubu převážně jen inspicienta. Jeho role v našem programu spočívala v tom, že ležel a s ležérností pro něj typickou klímal na veliké posteli, která obvykle zůstávala na scéně z předcházející inscenace Landovského hry Hodinový hoteliér.

Míša – jak jsme Štibichovi říkali – se občas probudil a mezi písněmi zarecitoval nějakou moji báseň nebo přečetl povídku, a pak si zase spokojeně zchrupnul. Aby diváci věděli, že báseň skončila, rozezněl hrající režisér Skoumal u píána zavěšený gong, což dodávalo programu vzrušující atmosféru tajemna.

V rámci své režie mě Petr instruoval, že mám zazpívat píseň podle předem sestaveného pořadí, pokud možno nezakopnout o šňůru od mikrofону, po písni se uklonit a pokud budou diváci náhodou tleskat, přiměřeně se uklonit a pak se posadit zpátky do křesla a tam čekat na předejducí píseň další. Tak taková byla ta Petrova režie. O to více jsem byl překvapen, když jsem se dočetl v časopise Divadlo v anketě o režii roku 1969, že podle několika renomovaných kritiků Skoumalova režie představení S úsměvem idiota zabodovala na prvním místě.

Překvapivé zážitky nás provázely už během prvních repríz v červnu 1969. Začali na nás chodit, kromě diváků námi pozvaných – tedy příbuzných a kamarádů – i normální lidé, které jsme neznali ani nezvali, a když bylo asi už po šesté vyprodáno, tak nám doklaplo, že jsme se do něčeho strefili.

Tak nečekáný ohlas se stal impulsem pro další intenzivní tvorbu. Scházeli jsme se téměř denně nad novými textovými i hudebními skicami. Byla to taková naše hra, prolínání a vzájemné rozvíjení nápadů. Petra jako skladatele velice bavilo mystifikačně

si pohrávat s různými hudebními formami. Jeho předcházející vzdělání v oboru sbormistrovství na brněnské JAMU, mimořádná hudební paměť a znalost nejrůznějších žánrů přinášely překvapivé plody. Tak třeba do Landovského Hodinového hoteliéra zhudebnil můj text *Kasino-tango*, který nazpíval pro tuto hru Oldřich Nový. Divákům to ve výsledku znělo jako autentické tango z třicátých let. Pamětníci premiéry *S úsměvem idiota* dodnes vzpomínají, jak je bavila právě ta hudební rozmanitost stylů a žánrů: jeden text

*Cha Cha Cha Cha
Slyším dona Quichota
Cha cha cha Cha
Jak se tomu chichotá ... atd*

Petr zhudebnil ve stylu chodských lidových písní (a požádal o autentický doprovod krojovaného dudáka, který se mezi námi třemi nekostýmovanými objevil jako přízrak pět minut před koncem představení a po dvouminutovém zadudání opět zmizel).

V písni *Pojďte dále, svatý otče*, provedeme rozbor moče, si Petr zase pohrával s klasickou formou scénického oratoria. Text *Máme doma gorilu*, dělá tousty na grilu, který jsem původně považoval za příhrádku na kuplet, překvapivě ztvárnil jako kolorатурní árii. Oba nás zajímala a sblížila právě ta hra s jinotaji a mystifikacemi, napříč žánry hudebními i textovými a také s asociacemi na dějiny národní i světové. Úroveň vzdělanosti našich diváků nám vycházela bohatě vstříc.

Přicházela na nás společnost, otřesená prudkým vzednutím nadějí spojovaných s Pražským jarem, a pak strmým pádem do pookupačního vlnobití fám, nadějí, depresí a posléze všeobecného marasmu. Na to jsme se nahladili sdělováním významů kódovaných přes rampu do symbolů, metafor a jinotajů. Hráli jsme si s významovým jiskřením mezi hudbou a textem metaforických sdělení. Literární a divadelní vědci, filosofové, z nichž mnozí byli tou dobou právě vyhazováni z universit i mnozí další normalizační traumatizovaní občané nejrůznějších profesí se rádi stávali – alespoň na pár hodin v Činoherním klubu – „usmívajícími se idioty“ s radostným prožitkem vnitřní svobody, která už všude okolo povážlivě chyběla.

Později se nám svěřil jeden známý pražský psychiatr, který chodil pravidelně i s celou rodinou: „Bez vás bychom se zbláznili...“

JAN VODŇANSKÝ
TEXTAŘ, ZASTUPOVÁN OSA OD 1964
1. 10. 2014

// Přicházela na nás společnost, otřesená prudkým vzednutím nadějí spojovaných s Pražským jarem, a pak strmým pádem do pookupačního vlnobití fám, nadějí, depresí a posléze všeobecného marasmu.